

בס"ד, כ"ג תשרי תשע"ו

06 אוקטובר 2015

תיק 75040

פסק דין חלקי - מחלוקת על כמות סחורה שנמכרה

בעניין שבין

הנתבע

התובע

בעל חנות מכולת בישוב ח'

מוכר כיפות ותשמישי קדושה

א. רקע

התובע עוסק במסחר בכיפות ותשמישי קדושה, והנתבע היה בעל חנות מכולת ביישוב מסוים. שורשו של הסכסוך שלפנינו בהסכם קונסיגנציה שנכרת בתאריך 17/7/14 בין התובע לנתבע.

עד לכריתת ההסכם היה התובע מגיע למכור כיפות ותשמישי קדושה בדוכן שהקים בשטח שליד החנות שהיתה בבעלות הנתבע ובתמורה לאפשרות למכור במקום היה נותן לנתבע מספר כיפות לפי בחירתו של הנתבע. היות והתובע היה מגיע פעם בחודש – חודש-וחצי, פנה הנתבע לתובע בהצעה כי מלבד הפעמים שהוא מגיע למכור בדוכן שלצד החנות יוקצו עבורו שני מדפים בתוך החנות, שם ישים התובע כיפות דרך קבע עבור לקוחות שזקוקים לכיפות.

הצדדים חלוקים לגבי הסכם החלוקה של הרווחים מהמכירות: לפי טענת התובע - 70% לתובע ו-30% לנתבע, לפי טענת הנתבע - 65% לתובע ו-35% לנתבע.

בנוסף, כלל ההסכם נתינת בלעדיות לתובע במשך כל השנה, דהיינו, שרק הוא יהיה רשאי לפתוח את הדוכן מחוץ לחנות, כאשר על הפעלת הדוכן ימשיך התובע לשלם לנתבע במספר כיפות. בהמשך סוכם שעל מנת להגדיל את הרווחיות במכירות בתוך החנות, הוחלט על העלאת מחירים והשוואת המחירים בדוכן לאלה שבחנות. התובע מצידו נדרש להגיע פעם בחודש לחנות על מנת לדאוג לסדר את המדפים שהוקצו עבורו.

התובע סיפק את הסחורה בשני משלוחים.

בתאריך 14/8/14, הגיע התובע לחנות. מנהל המשמרת שהיה באותה עת בחנות של הנתבע, טען כלפיו כי אינו מתייחס ברצינות לעסקה וכי המדפים אינם מסודרים כראוי. התובע סידר באותה עת את המדפים בחנות ואף הסביר לאחת העובדות איך לסדר כשהוא לא נמצא.

עמוד 1 מתוך 8

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax 580120780 ע"ר חס' 580120780 beitdin@eretzhemdah.org www.eretzhemdah.org

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

התלונות על אי סדר במדפים הלכו ותכפו עד שהנתבע החליט להפסיק את ההתקשרות ביניהם. התובע התבקש לבוא ולקחת את הכיפות שלו מהמדפים ובמקביל מצא הנתבע אדם אחר והתקשר איתו גם כן בהסכם קונסיגנציה.

התובע הגיע בתאריך 14/11/14, פתח דוכן מחוץ לחנות כהרגלו, ובמקביל נכנס לחנות לקחת את הכיפות, כפי שהתחייב. הנתבע שלא היה במקום, אמר לעובדיו שלא להסכים לפתיחת הדוכן, שכן התחייב כלפי מחליפו של התובע. כמו כן, הנתבע הורה שלא לאפשר לתובע לקחת את הכיפות שלו כיון שהנתבע דרש להיות נוכח במקום. התפתח ויכוח בין הצדדים בו היו מעורבים גם השוטר הקהילתי וגזבר הישוב, הוסכם שבאותו יום התובע יזיז את הדוכן אל מעבר לכביש ושהכיפות מהחנות יהיו במשרד הנתבע עד למועד בו יספרו את הכיפות יחד.

בתאריך 13/1/15 בשעות הערב המאוחרות נפגשו שני הצדדים בנוכחות השוטר הקהילתי וספרו את הכיפות. סך הכל נספרו 334 כיפות מסוגים שונים. בפני בית הדין הוצג הפתק המפרט את מספר הכיפות לכל סוג כפי שנספרו באותו ערב.

בשל חוסר הסכמה לגבי חלק מהכיפות – בענייני טען התובע שהן אינן כיפות מקוריות שלו – לא לקח התובע את הכיפות שלו וכן לא שילם הנתבע את האחוזים עבור מכירת הכיפות אליהם התחייב בהסכם.

בשל אי היכולת לסיים את הסכסוך הגיעו הצדדים לבית הדין.

במהלך הדיון התבצעה ספירה מחודשת של הכיפות הנתונות. נספרו 334 כיפות לגביהן הודה התובע שהם שלו. בנוסף ישנן עוד 17 כיפות שהתובע טוען שהן אינן שלו ובהסכמת הצדדים הן הופקדו למשמורת בבית הדין. חשוב לציין שאין ויכוח כמה כיפות סיפק התובע לנתבע.

ב. טענות התובע ותביעותיו

1. תשלומים – התובע סיפק סחורה לחנות הנתבע בשני משלוחים. על פי הסכם הקונסיגנציה חייב הנתבע, על פי טענת התובע, לשלם לו 70% מסך המכירות. כיוון שטרם שולם לו סכום כלשהוא תובע התובע את מלוא הסכום בהתאם לתעודות המשלוח ועל פי הספירה שהתבצעה בבית הדין.

2. נזקים – בגין הוצאות דלק ונסיעות שהוצרך התובע לבצע על מנת לקבל את הכיפות ואת כספו המגיע לו מהנתבע. כמו כן, דורש התובע פיצוי על עגמת נפש ואובדן ימי עבודה.

3. כיפות עבור מכירה מחוץ לחנות – בעקבות פנייתו לגזבר התברר שאין כלל רשות לנתבע למנוע ממנו את פתיחת הדוכן במקום ורק לפני משורת הדין ולבקשת השוטר עבר מעבר לכביש ועל כן אין לנתבע זכות לדרוש כיפות על האפשרות לפתוח דוכן.

דרישות התובע (מהפרוטוקול):

1. החזר הסחורה שלי – בוצע

עמוד 2 מתוך 8

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080 Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax 580120780 bitdin@eretzhemdah.org www.eretzhemdah.org ע"ר חס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

2. תשלום על הסחורה שנמכרה
3. הוצאות מאז פרוץ המחלוקת
4. פיצוי על כך שהוא הפר את הבלעדיות למרות שהוא הבטיח – נמחק ע"י התובע
5. אובדן ימי עבודה
6. עגמת נפש

ג. טענות הנתבע ותביעותיו:

1. תשלומים - הנתבע מודה בקיומו של חוב עבור הכיפות שנמכרו בחנותו. הנתבע חולק על פרטי הסכם הקונסיגנציה וטוען שהוסכם שהוא מקבל 35% מהמכירות ומשלם לתובע 65%.
2. כיפות מהדוכן – לטענת הנתבע, על פי ההסכם שהיה ביניהם, על כל פתיחת דוכן בחוץ נדרש התובע לשלם לו 5 כיפות. אחר שהודיע התובע לנתבע על סיום ההתקשרות ביניהם ודרש את פינוי הכיפות מהחנות, הגיע התובע בתאריך 14/1/14 על מנת לקחת את הכיפות ובאותה עת פתח דוכן מחוץ לחנות. הנתבע תובע 5 כיפות עבור כך, ודורש שיקוּזו סך 5 כיפות יקרות על פי בחירתו מהחוב שחייב לנתבע.
3. כיפות שבמחלוקת – אחר ספירת הכיפות בבית הדין נשארו 17 כיפות שעל פי טענת התובע אינן שלו ואין הוא מוכן לקבלם. לטענת הנתבע, מרגע שהוסרו הכיפות מהמדף הן נסגרו בשקיות בארגז שמור ולא היתה שום אפשרות שמישהו יכניס עוד כיפות לארגז ללא ידיעתו. על כן דורש הנתבע להחשיב כיפות אלו בסך הכיפות אותם השיב לנתבע וממילא אין הוא צריך לשלם עבורן את האחוזים עליהם התחייב בהסכם הקונסיגנציה.

ד. נושאים לדיון

מעיון בפרטי המקרה עולה שעומדות לפנינו מספר שאלות הדורשות הכרעה:

- א. שאלת תוכנו של הסכם הקונסיגנציה. בהעדר הסכם כתוב, כיצד תוכרע מחלוקת בין הצדדים בשאלה מהם האחוזים אותם יהיה זכאי לקבל כל צד.
- ב. שייכותן של 17 הכיפות שבמחלוקת.
- ג. האם יכול הנתבע לדרוש 5 כיפות עבור פתיחת הדוכן האחרונה.

ה. תוכנו של הסכם הקונסיגנציה

כאמור, במהלך הדיון עלתה מחלוקת בדבר השאלה כמה אחוזים יקבל כל צד מהסכם זה. התובע טוען כי מגיעים לו 70% מסך המכירות ואילו הנתבע טוען שלפי הסיכומים עליו להעביר לתובע רק 65% מסך המכירות. בהעדר מסמכים כתובים או ראיות לכל צד, נאלצים אנו לדון בשאלה על פי כללי ההלכה.

עמוד 3 מתוך 8

בגמרא (בבא מציעא קי, א) מובאת מחלוקת אמוראים בנושא דומה:

אריס אומר למחצה ירדתי, ובעל הבית אומר לשליש הורדתי, מי נאמן? רב יהודה אמר בעל הבית נאמן, רב נחמן אמר הכל כמנהג המדינה. סבור מינה לא פליגי, הא באתרא דשקיל אריסא פלגא, הא באתרא דשקיל אריסא תילתא. אמר להו רב מרי ברה דבת שמואל, הכי אמר אביי, אפילו באתרא דשקיל אריסא פלגא פליגי, רב יהודה אמר בעל הבית נאמן, דאי בעי אמר שכירי ולקיטי הוא.

אריס, הוא אדם העובד בשדה חברו ומקבל אחוזים מהרווחים. בגמרא מובאת מחלוקת אמוראים מה הדין כשנחלקו האריס ובעל השדה בשאלה מה נאמר בהסכם חלוקת הרווחים בין האריס לבעל הבית. האריס טוען שסוכם שיקבל מחצה מהיבול ואילו בעל השדה טוען שסוכם על שליש מהיבול. לדעת רב יהודה בעל השדה נאמן הואיל ויש לו מיגו שהיה יכול לומר שהעובד כלל לא היה אריס אלא פועל שלו. לעומתו, רב נחמן סובר שהואיל ומנהג המדינה שאריס מקבל חצי מהיבול, חזקה שעל דעת כן ירד האריס לשדה והוא נאמן אפילו כנגד המיגו של בעל הבית.

להלכה נפסק כרב נחמן וכן פסק בשולחן ערוך (חושן משפט של, ה):

טען האריס שהתנה שיטול החצי, ובעל השדה טען שלא התנה אלא ליתן לו השליש, הולכים אחר מנהג המדינה.

אם נבחן דין זה, הרי שהאריס נאמן רק בגלל שהמנהג מסייעו. בלעדי זה ודאי שבעל הבית היה נאמן שכן הוא הבעלים של הקרקע והמוחזק בה שכן "קרקע בחזקת בעליה עומדת". הרי שלמרות שהאריס הוא העובד בשדה, בפועל, מי שנחשב המוחזק הוא בעל הקרקע. הסיבה לכך היא שהאריס לא מביא שום דבר משלו מלבד את כוח העבודה שלו. ועל כן, אין לו שום מוחזקות בקרקע, בניגוד לבעל הבית שהקרקע וכל החומרים שלו.

בהסכם קונסיגנציה, הדברים שונים, הסחורה עומדת ברשות בעליה והוא המוחזק בה, הצד השני נותן את הפלטפורמה שתאפשר את המכירה. כיוון שכך, כשמתגלים חילוקי דעות במהות ההסכם הרי שהספק הוא המוחזק בסחורה וידו על העליונה גם במקום שאין מנהג מדינה המוחזק את טענתו.

אמנם, היה מקום לדון את הנתבע כמי שתופס בחפץ עליו נסובה המחלוקת, שבתנאים מסוימים תפיסת החפץ מועילה לנתבע בטענתו (ראו: שולחן ערוך חושן משפט סימן ד). אלא, שבנדון דידן הרישום לגבי הכיפות שהגיעו לחנות מתועד בשתי תעודות משלוח ועל כן לא תועיל תפיסתו של הנתבע את הכיפות, מדין "עדים וראה" (שולחן ערוך חושן משפט קלג, ב-ג), היות וכל עוד הוא מחזיק בהם הוא חייב בכל הסכום הנקוב בתעודות המשלוח עד להחזרתן או לתשלום.

אולם, במקרה שלפנינו הויכוח איננו על הסחורה אלא על הפדיון ובכגון זה הנתבע הוא המוחזק בכסף וידו על העליונה. אלא שהיה עליו להישבע שבועת היסת, וכיון שכיום אין נשבעים ביה"ד ממיר את השבועה בפשרה (שו"ע חו"מ יב, ב).

עמוד 4 מתוך 8

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080 Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org 580120780 bitdin@erezhemdah.org ע"ר חס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

לאור מכלול הנסיבות ביה"ד סבור שיש לזכות את התובע בשליש מהסכום השנוי במחלוקת, שה"כ יקבל התובע 66.5% מהפדיון.

ו. קביעת סכום הפדיון

השאלה העולה כעת היא איך לקבוע את סכום הפדיון.

כאמור, בהסכם הקונסיגנציה סוכם על העלאת מחירים על מנת לשפר את רווחיות המכירה שבתוך החנות. לטענת התובע, יישומו של חלק זה בהסכם היה אחרי הגעת המשלוח השני ויש להחיל אותה על כל המכירות החל מהמשלוח השני. בפני בית הדין הוצגה הספירה כפי שנעשתה ע"י התובע הכוללת את מספר הכיפות מכל סוג שהיו בחנות עת הגיע המשלוח השני. על פי ספירה זו חישב התובע את חלקו (70%) מהפדיון הכולל תוך שהוא מפריד בין רמת המחירים הנמוכה שהיתה נהוגה עד שהגיע המשלוח הראשון, לרמת המחירים הגבוהה יותר שהונהגה מאז שהגיע המשלוח השני.

חלוקה זו כפי שהציג התובע אינה עולה בקנה אחד עם הנתונים כפי שהוצגו בפני בית הדין. ונפרט:

אחר הדיון הפנה בית הדין שאלה בכתב לתובע וזה תוכנה:

האם על המדבקות שעל הכיפות [=שהוחזרו לתובע במהלך הדיון בבית הדין] מופיע המחיר הישן או המחיר החדש (לדוגמא: מחיר הכיפות הגדולות הוא 85 או 90)?

לשאלה זו השיב התובע:

מחיר ישן

כאשר הוא נשאל שוב הוא הבהיר כך:

לגבי המחיר שעל הכיפות יש כיפות שיש עליהם את המדבקה הישנה ויש כאלו שהמחיר החדש (יש לי שקית עם כיפות שהיו בחנות שלא פירקתי שיכולה להוכיח את זה) - יכול להיות שהקופאית שמה מחירים רק על מה שלא היה מדבקה ולכן בסוג שנשאלתי עליו ובדקתי זה היה המצב שהמחירים שהיו עליהם זה המחיר הישן.

הנתבע כתב לבית הדין: "נוצר מצב שעל חלק מהכיפות לא היו מחירים כלל ועל חלקן נשאר המחיר הישן".

גם על 17 הכיפות שיש עליהן מחלוקת, יש 12 עם מחיר ישן ו-5 עם מחיר חדש.

לאור הדברים, קשה מאוד לקבוע שהפדיון על כל הכיפות שנמכרו אחרי הגעת המשלוח השני יהיה על פי המחיר היקר. אלא יש להניח שחלק נמכרו במחיר ישן וחלק במחיר החדש (הגבוה).

עמוד 5 מתוך 8

לגבי השאלה מי הדביק את מדבקות המחיר כתב התובע לבית הדין שהוא הדביק את מדבקות המחירים על הכיפות. בהמשך הוא ניסה להטיל את האחריות על עובדי החנות. אולם, בית הדין אינו מקבל זאת: מדובר בסוגים רבים של כיפות ואין זה סביר להניח שעובד חנות יידע להבדיל ביניהם ולשייך לכל סוג את המחיר הנכון. לכך יש להוסיף הנתבע כתב שהקופאים היו אמורים לחייב את הלקוח עבור המחיר הרשום על המדבקות שעל הכיפה.

לאור כל זאת, אנו קובעים שאין להטיל את האחריות לכך שחלק מן הכיפות נמכרו במחיר הישן על הנתבע.

במסגרת סמכותנו לקבוע בדרך של אומדן כאשר הדברים אינם יכולים להתברר, אנו מחייבים את הנתבע על פי המחיר הישן, ובנוסף שליש מההפרש בין המחיר הישן והחדש.

תחשיב:

קעת נעמוד על ההפרש בין התמחור היקר לתמחור הזול של כלל הכיפות.

סכום הפדיון מהמשלוח הראשון עומד על 520 ₪. סכום זה נקבע על פי תעודות המשלוח שהוצגו בפני בית הדין והספירה שעשה התובע עם הגעת המשלוח השני, והוא ע"פ התמחור הישן. מתוך סכום זה חייב הנתבע לשלם לתובע 66.5%, דהיינו, 345 ₪.

סכום הפדיון מהמשלוח השני על פי התמחור הגבוה עומד על 16,490 ₪ (על פי הספירה שנעשתה בבית הדין במהלך הדיון ועל פי המחירים הרשומים בתעודת המשלוח השניה).

סכום הפדיון מהמשלוח השני על פי התמחור הנמוך עומד על 15,040 ₪ (על פי הספירה שנעשתה בבית הדין במהלך הדיון ועל פי המחירים הרשומים בתעודת המשלוח השניה). מתוך סכום זה חייב הנתבע לשלם 66.5%, דהיינו, 10,001 ₪.

הפער בין שני רמות המחירים עומד על 1,450 ₪. כיוון שהתובע זכאי 66.5% מסכום הפדיון, הרי שהפער בין רמות המחירים עומד על 964 ₪. מתוך סכום זה ישלם הנתבע שליש, דהיינו, 321 ₪.

סה"כ ישלם הנתבע לתובע עבור מכירת הכיפות: $345 + 10,001 + 321 = 10,667$ ₪.

ז. שייכותן של 17 הכיפות הנותרות

אחרי הספירה בבית הדין נותרו 17 כיפות אותם סרב התובע לקחת בטענה שהוא מכיר את הסוג והאיכות של הכיפות שלו וכיפות אלו בוודאי אינן שלו. לפיכך הוא דורש גם 70% פדיון עבור 17 כיפות אלו. הנתבע מצידו שב וטען שהכיפות הוסרו מיד עם פרוק ההסכם מן המדפים ונשמרו בארגז במקום שמור כך שלא יתכן שכיפות אלו אינן של התובע.

נציין שעלתה טענה מצד התובע שכיפות אלו מקורן בכיפות אותם גבה הנתבע עבור הפעלת הדוכן מהמתחרה. הנתבע הכחיש אפשרות זו בצורה ודאית, ולדעת בית הדין סבירותה נמוכה, כיון

עמוד 6 מתוך 8

שהמחירים על המדבקות תואמים למחירים שסוכמו בין הצדדים. לאור כל זאת, וכיוון שהנתבע גם מוחזק, מחליט בית הדין לקבל את טענת הנתבע.

לפיכך, בית הדין קובע שהכיפות שבמחלוקת שייכות לתובע, והנתבע פטור מתשלום עליהן.

ח. כיפות עבור פתיחת הדוכן

הנתבע תבע חמש כיפות עבור פתיחת הדוכן בפעם האחרונה, עת הגיע התובע לקחת את סחורתו.

בית הדין דוחה את תביעת הנתבע. לא מדובר על שטח ששייך לנתבע.

אמנם, הכיפות ששולמו בעבר, שולמו בהסכמה גם אם אין לנתבע זכות משפטית למנוע את הפעלת הדוכן, וכן ביחס לתקופת ההסכם – התובע הסכים לשלם כנהנה ובמסגרת העסקה כולה. אך משהסתיים ההסכם הנתבע אינו זכאי לקבל תמורה עבור העמדת הדוכן. מה עוד שהתובע, לבקשת השוטר והנתבע, הרחיק דוכנו מהחנות.

על כן, טענת התובע בעניין זה נדחית.

ט. הוצאות מאז פרוץ המחלוקת, הוצאות משפט ועגמת נפש

הטענה להתנהלות לא ראויה שגרמה לנזקים לא הוכחה. הנתבע דרש להיות נוכח בעת ספירת הכיפות וזו דרישה סבירה ביותר. בפועל התגלע ויכוח בעת הספירה שבעקבותיו נטען שהתובע לא רצה לקבל את הכיפות ולאחר מכן חזר בו ואז הנתבע סרב. בהתנהלות כזו קשה לקבוע מיהו הצד שהתנהל באופן לא ראוי, ולכן בית הדין לא יחייב בעניין זה.

בנוגע להוצאות המשפט - התובע דרש לקבל פיצוי על הוצאות שגרם לו הנתבע. על פי מדיניות בית הדין כאשר בעל דין מתנהל באופן לא ראוי שגורם נזק לצד השני – אזי הצד השני זכאי לפיצוי. במקרה זה הצורך בניהול הדיון בפני בית הדין היה של שני הצדדים, והתנהלות בפני בית הדין היתה סבירה ביותר, ולכן האגרה ששילם התובע בסך 500 ₪ תחולק בשווה בין הצדדים.

כל זאת, על רקע ההלכה שחייב על הוצאות ועגמת נפש איננו מובן מאליו ומותנה בכך שנעשה ברשלנות פושעת.

י. החלטות

- א. הנתבע ישלם לתובע סך 10,667 ₪ עבור מכירת הכיפות שלו.
- ב. בנוסף, הנתבע ישלם לתובע סך 250 ₪ עבור אגרת בית הדין.
- ג. 17 הכיפות שבמשמרת בית הדין יועברו לרשות התובע.
- ד. כל הסכומים ישולמו תוך 30 יום מהתאריך הנקוב על פסק הדין.

עמוד 7 מתוך 8

ה. ניתן להגיש בקשת רשות ערעור על פס"ד תוך 30 יום מהתאריך הנקוב על פסק הדין.

פסק הדין ניתן ביום כ"ג תשרי תשע"ו, 06 אוקטובר 2015.

בזאת באנו על החתום

הרב עדו רכניץ

הרב אהרן כ"ץ, אב"ד

הרב דורון אלון

עמוד 8 מתוך 8

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem 91080

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס Fax 02-5379626 www.erezhemdah.org beitdin@erezhemdah.org ע"ר חס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois